

ПРЕДГОВОР

Проникването на организираната престъпност в сектора за сигурност в страните в преход е една от най-мрачните страници от ненаписаната история за цената на трансформирането на държавата и обществото след краха на комунистическото управление. През последните 15 години нарастващото влияние на организираната престъпност беше почувствано както в Източна Европа, така и в страните от Европейския съюз. Този процес бе улеснен от все по-свободното движение на хора, стоки и капитали в цяла Европа¹.

И досега едва ли е възможно да се очертае цялостна картина за корупционното преплитане на интереси между, от една страна, служители и ръководители от сектора за сигурност в страните в преход и тези на шефовете на престъпния свят, от друга. По-конкретно, по отношение на Югоизточна Европа особеностите на тази престъпна симбиоза се определят от еволюцията на общата политическа рамка в съответните държави. Докато в България преходът запази мирните си параметри, в Западните Балкани посткомунистическите реформи съвпаднаха и до голяма степен бяха забавени и изтласкани на заден план от процесите на конфликтно разпадане на Титовата федерация и утвърждаването на нови държави в региона. Същевременно съчетаването на анализа на престъпната симбиоза в България и на тази в страни от Западните Балкани в една публикация е оправдано не само от сходствата на корупционните схеми в тях, но и от настъпилото през 90-те години интегриране на националната престъпност в регионални и надрегионални мрежи за незаконен трафик на стоки, както и на търговия с хора, дрога, оръжие и други.

Очевидно е, че разглежданите в анализа проблеми не могат да имат еднозначна интерпретация, особено когато се свързват с ролята на бившите служби за сигурност от периода на комунистическото управление. В частта, посветена на България (Глава 2), Експертната група на Центъра за изследване на демокрацията проучи различните и често диаметрално противоположни мнения и препоръки на политици, бивши и настоящи офицери от сектора за сигурност, журналисти и други експерти. Отхвърлени бяха крайните мнения – както опитите за демонизиране на бившите “служби” и обявяване на всички техни служители за потенциални престъпници, така и обратната теза – за пагубната роля на реформата в този сектор. Авторите на анализа нямат амбициите да предложат истина от последна инстанция и разглеждат своя принос като необходима стъпка към осъзнаването на сериозността на рисковете от корупционна симбиоза в сектора за сигурност и наложителността от предприемане на мерки за нейното предотвратяване и неутрализиране.

¹ 2003 European Union Organised Crime Report, Europol, 2003, p. 8.

Втората част от анализа, посветена на сходните проблеми в Западните Балкани, е написана от Марко Хайдиняк, словенски изследовател, който работи в България.